

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XLI. Per Decretum Innocentii XI. de die 2. Martii 1679. subversa sunt
principalia fundamenta Probabilismi, ipsque Probabilismus plurimùm
enervatus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

457 Sextò, canonico juri concinit jus civile. Probabiliorum namque opinionem esse sequendam, expressè habetur L. *Amil.* ff. de minorib. L. *pater* ff. de evictione, & s. *item pretium* Instit. de empr. & vendit. Denique majorem saniorumque partem esse sequendam in decisionibus, in electionibus, in postulationibus, in præsentationibus, in deliberationibus capitularibus, & generaliter in omnibus actibus Communitatum, Universitatum, &c. passim habetur in jure. Quantò magis in iis quæ spectant animæ salutem, de quibus loquens Joan. Andreas in cap. 1. de sent. excom. in sexto verbo *temerarius*, memorabilem hanc sententiam profert: *Stultus & fatuus est, qui magis accedit ad id quod falsum est, in rebus ad salutem animæ pertinentibus.*

458 Quid plura? in jure numquam invenies determinationem fieri secundum partem minus tutam, & simul minus probabilem; sed semper vel secundum verisimiliorem, vel certiorum, vel tutiorum, saltem negativè, id est quæ non sit minus tuta. Communisque tam Theologorum, quam Juristarum doctrina est, sententiam in utroque Jure ferendam esse pro eo pro quo stat juris præsumptio. Hæc autem simpliciter stat pro ea parte, quæ, omnibus spectatis, verisimilior est, ut constat ex legibus allegatis à Tiraquello & Menochio apud Antonium Perez disp. 4. de justitia n. 50. & 53. Enimverò sicut, motà lite, præsumptio pro reo, vel possessore, pro veritate habetur, quamdiù actor vel petitor intentionem suam non probat; sic libris utrimque rationibus, major verisimilitudo (quæ vel est præsumptio simpliciter, vel præsumptioni æquiparatur) haberi debet pro veritate in ordine ad ferendum justum prudentisque judicium, sive à Judice publico, in foro externo; sive à Judice privato, sive intellectu, in foro interno, ubi controversia, velut his quædam, movetur inter libertatem & legem.

459 Septimò Alexander VII. (post damnatum 15. Januarii 1664. Apologema Caramuelis pro licito usu opinionis cujuscumque probabilis) anno 1665. die quartâ Septembris, 45. Probabilistarum opiniones proscripsit, nominatim hanc 27^m. *Si liber sit alicujus Junioris, & Moderni, debet opinio censei probabilis, dum non constat, rejectam esse à Sede Apostolica tamquam improbabilem.* Quam propositionem proscribendo declaravit, non subsistere principium Probabilistarum, illud esse practicè probabile, quod vir doctus & gravis, præsertim modernus, docet licitè fieri posse, dummodò in contrarium nihil convincens adferatur. Item: *Quod Authores, præsertim moderni, docent libris impressis, probabile est, dum non constat esse contra determinationem Apostolicæ Sedis.* Cùm id quod Authores typis mandant, cum approbatione (ut fieri solet & debet) duorum aliorum virorum gravium (quibus librorum approbationes com-

mittuntur) gravi authoritate suffultum, adedque probabile sit, ut censent Probabilistæ.

CAPUT XLI.

Per Decretum Innocentii XI. de die 2. Martii 1679. subversa sunt principalia fundamenta Probabilismi, ipseque Probabilismus plurimum enervatus.

Primò, quia licet per decretum illud damnata non sit in terminis propositio, quæ dicit, licitè eligi posse in praxi opinionem minus probabilem de licito, contra probabiliorum agnitam de illicito; principalia tamen fundamenta ipsius subversa sunt per damnationem istius propositionis tertie: *Generatim dum probabilitate, sive intrinsecâ, sive extrinsecâ, quantumvis tenui, modò à probabilitatis finibus non exeat, consi aliquid agimus, semper prudenter agimus.* Principalia namque fundamenta quibus Probabilistæ probant, licitum esse usum opinionis minus probabilis de licito, contra probabiliorum agnitam de illicito, sunt ista: *Qui sequitur probabilem opinionem, sequitur opinionem rectâ rationi conformem. Ergo sequitur rectam rationem. Homo possidet libertatem agendi quicquid certò & evidenter non probatur illicitum, &c.* Quæ fundamenta si subsisterent, subsisteret propositio illa damnata. Non subsistit autem, secundum Ecclesiæ declarationem. Ergo fundamenta illa non subsistunt. Quòd autem subsisteret propositio illa damnata, ratio est, quia vel fundamenta illa probant esse licitum usum cujuscumque opinionis probabilis de licito, quamlibet tenuis sit probabilitas ipsius, modò à probabilitatis finibus non exeat; & sic subsistit damnata propositio; vel non probant esse licitum usum opinionis minus probabilis de licito, contra agnitam probabiliorum de illicito. Quare enim aiunt licitum usum opinionis minus probabilis de licito, contra agnitam probabiliorum de illicito? Quia (inquiunt) opinio minus probabilis verè est probabilis; adedque nititur ratione, vel authoritate gravi, quam qui sequitur, dum nihil convincens in contrarium adfertur, prudenter agit, sequitur enim opinionem rectâ rationi conformem, utiturque jure suo: cùm possideat agendi libertatem, quamdiù lex prohibens certò & evidenter non innotescit.

Hæc sunt præcipua fundamenta Terilli, 461 Mastrii, aliorumque Probabilistarum. Sed sophistica esse & fallacia, demonstratur ex eo quòd si propter illa licitè & prudenter eligeretur in praxi opinio minus probabilis de licito, contra agnitam probabiliorum de illicito; licitè quoque & prudenter eligeretur in praxi opinio quæcumque probabilis de licito, quamlibet tenuis sit probabilitas ipsius, modò non exeat à finibus probabilitatis. Quamdiù enim non exit à finibus probabilitatis, retinet essentiam, definitionemque probabilitatis. Per consequens nititur ratione vel authoritate gravi

& solidâ (licet tenui in linea gravitatis, soliditatisque) nec quidquam est convincens pro opposita parte. Id namque est de essentia definitioneque probabilitatis, seu opinionis probabilis in genere; intra cujus proinde fines non manet opinio, cui hoc non convenit. Proinde intra fines probabilitatis moralis non manet opinio, quâ non nititur ratione, vel autoritate moraliter gravi. De qua morali probabilitate haud dubiè locuti sunt Authores, ex quibus deprompta est damnata propositio: locuti sunt (inquam) de probabilitate nixa ratione vel autoritate moraliter gravi. Cùm nullus Author unquam docuerit, eum prudenter agere, qui agit sine ratione, vel autoritate moraliter gravi. De propositionibus verò à se damnatis, Innocentius XI. testatur, eas *partim ex diversis libris vel thesibus, seu scriptis excerptas, partim noviter inventas esse.*

62. Damnando itaque propositionem illam, Pontifex declaravit, nec licitè, nec prudenter agere, quicumque confusus ratione vel autoritate moraliter gravi, aliquid agit. Cujus oppositum quia probant, si quid probant; fundamenta Probabilistarum, fundamentorum istorum fallaciam eo ipso implicitè declaravit. Et reverà fallacia sunt: cùm iis Probabilistæ arguant à particulari ad universale, sive probent fundamentum alicujus opinionis esse grave & prudens respectu omnium, quia est grave & prudens respectu aliquorum. Quod falsum esse demonstratur: non enim sequitur esse grave & aptum movere ad prudentem assensum, respectu eorum quibus apparet magis verisimiliter falsum, quàm verum; ex eo quòd grave sit & aptum movere ad prudentem assensum, respectu eorum quibus apparet magis verisimiliter verum, quàm falsum. Sic etiam non sequitur aliquod fundamentum esse grave respectu eorum quibus apparet parvi esse momenti, ex eo quòd grave sit, respectu eorum quibus apparet magni momenti. Et ratio est, quia fundamentum aliquod esse grave, est aliquid relativum ad intellectum. Nullum autem fundamentum incertum, & solùm probabile, grave apparet omnibus intellectibus mundi (cùm hoc soli fundamento certo & evidenti conveniat) sed quod uni apparet grave, alteri apparet leve; quod uni placet, alteri displicet; quod uni apparet efficax, alteri apparet inefficax; quod uni apparet magis probabile, alteri apparet minùs probabile; immò quod uni probabile apparet, alteri non apparet probabile. Quod ergo aptum est movere unum ad prudentem assensum, non est aptum ad eum movere quemlibet alium. Et quod est probabile uni, non est probabile omnibus. Cùm probabile idem sit quod approbabile per prudentem assensum, & quod prudenter approbat unus, non semper prudenter approbare possint omnes.

463. Secundo; idem Pontifex istam aliam propositionem damnando: *Ab infidelitate excusa-*
Tom. I.

ur infidelis, non credens, ductus opinione minùs probabili, explicitè declaravit, licitum non esse sequi opinionem minùs probabilem in materia fidei, etiam non necessaria necessitate mediè (cùm propositio illa ex nonnullis Scripioribus excerpta sit; & nullus hætenùs scripserit, licitum esse sequi opinionem minùs probabilem, in materia necessaria necessitate mediè) ergo implicitè declaravit, licitum non esse sequi opinionem minùs probabilem in materia morum. Explicitè enim declarando unum, implicitè declaravit alterum, ex isto uno consequarium. A materia verò fidei, non necessaria necessitate mediè, bonam esse consequentiam ad materiam morum, probabitur cap. 63.

Tertiò, idem Pontifex, damnando secundam istam propositionem: *Probabiliter judico, Judicem posse judicare juxta opinionem, etiam minùs probabilem*, explicitè declaravit, in iudicio fori externi, judicari non posse secundum opinionem minùs probabilem. Ergo implicitè declaravit, id etiam fieri non posse in iudicio fori intèrni, seu conscientie. Si enim in hoc foro iudicium fieri posset secundum opinionem minùs probabilem, etiam in illo foro id fieri posset. Cùm rationes quæ probant unum, probent & alterum; vel certè nihil probent, uti etiam videbitur cap. 62.

CAPUT XLII.

Inania & sophistica sunt Probabilistarum argumenta in contrarium ex dispensationibus concessis à SS. Pontificibus; necnon ex responso Urbani VIII. circa matrimonia Gentilium Paraquaria, & Canonibus nonnullis.

Caramuel, Terillus, alique Probabilistæ, 465. ne SS. Pontificum autoritate videantur profus destituti, contra nos arguunt, imprimis ex dispensationibus, quas varii Pontifices concesserunt, ut Religiosi, ligati voto solemnè castitatis, matrimonium inire possent; ut ligati matrimonio rato, istius matrimonii vinculo solverentur; ut Episcopus, non à tribus, sed ab uno dumtaxat Episcopo consecraretur, &c. Quod factum esse prætendunt secundum opinionem minùs probabilem, relictâ probabiliore.

Sed profus inanè est istud argumentum. 466. Quia gratis dato, quòd id fecerint sequendo opinionem tunc temporis minùs communem, gratis omninò asserunt, id ipsos fecisse secundum opinionem visam ipsis minùs probabilem. Neque enim credibile est, ipsos dispensasse cum dubio, vel iudicio de invaliditate dispensationis à se concessæ; atque adeò cum morali periculo, sive invaliditatis Sacramentorum Matrimonii, & Ordinis, sive notabilis damni inde proximo eventuri. Siquidem vel ipsi Adversarii communiter docent, non esse licitum sequi opinionem minùs probabilem, relictâ probabiliore & tutiore, quando agitur